

Roger Vleugels

Freedom of information specialist

Main activities

Acting lawyer
Lecturer
Consultant

Specialised in

Litigation tactics
Test cases
Intelligence services transparency

Editor/publisher of Fringe

Free email journal on transparency, the right to information and intelligence

Korfoedreef 213
3562 SL Utrecht
The Netherlands

Phone: +31 6 2152 5790

Email: roger.vleugels@planet.nl

Chamber of Commerce: 30153114
BTW/VAT nr.: 1778.51.569.B01

Bank account - INGBank

IBAN: NL79 INGB 0003 4320 10
BIC: INGBNL2A

Utrecht, 22 januari 2020

Geachte Archiefwet architecten,

Het voorstel voor een nieuwe Archiefwet bevestigt en versterkt een drietal problemen.

- 1- Strijdigheid met het Burgerlijke Wetboek
- 2- Strijdigheid met de Wob
- 3- De Archiefwet is een lame duck

Kort en goed: Het lijkt me in Awb termen onzorgvuldig om de nieuwe Archiefwet in deze vorm aan te nemen; in meer algemeen juridische termen: onrechtmatig.

Als er geen verbeteringen optreden inzake

- 1. Langer bewaren van documenten
- 2. Toegang tot document ook per document
- 3. De staat van de archieven

dan lijkt het nu voorliggende voorstel zeer vatbaar voor juridische procedures die zich beroepen op de bestaande praktijk, op zorgvuldigheid, op strijdigheid met het Burgerlijk recht en op het EVRM in het algemeen en op het noodzakelijkheidsvereiste in het bijzonder.

1- Archiefwet strijdig met Burgerlijk Wetboek

Gelet op de regels voor aansprakelijkheid, waaronder dat aansprakelijkheidsstelling tot 20 jaar na dato kan, moeten reeksen bewaartermijnen ter voorkoming van bewijsnood tenminste 20 jaar zijn.

SIO Provisa, het provinciale archievenoverleg over onder meer selectielijsten, heeft landsadvocaat Pels Rijcken een onderzoek laten doen naar de mogelijke strijdigheid van bewaartermijnen korter dan 20 jaar met het Burgerlijk wetboek.

Het resultaat van dit onderzoek is dat vanwege het voorkomen van bewijsnood reeksen bewaartermijnen langer moeten dan de nu in selectielijsten opgenomen termijnen.

De verplichtingen voortkomend uit het burgerlijk recht en het onderzoek van de landsadvocaat zijn niet in de nieuwe Archiefwet verankerd. Opmerkelijk daarbij is dat een veelgehoorde reactie op het deels niet sporen van de Archiefwet met het burgerlijk recht is dat dit een gecalculeerd risico is. Als toelichting wordt daarbij gegeven dat het aantal gevallen waarin de overheid daadwerkelijk in bewijsnood komt vanwege te vroeg vernietigen beperkt is.

Zo hoort een overheid niet met het recht om te gaan en de Archiefwet al helemaal niet.

2- Archiefwet strijdig met de Wob [Woo]

Het openbaarheidsbeleid voor jongere documenten wordt in Nederland vooral vorm gegeven door de Wob [Woo]. De hele gebruiks- en rechtspraktijk hieruit voortkomend gaat er van uit dat de documenten de eerste 20 jaar zich bevinden op de locatie waar ze gemaakt zijn en vallen onder de Wob. Dit is ook in lijn met de aansprakelijkheidstermen die op 20 jaar staat. Met andere woorden de problemen rond bewijsnood bestaan niet als documenten de eerste twintig jaar blijven bestaan. Zie punt 1.

Het verkorten van de overbrengingstermijn betekent minder openbaarheid, en wel om twee redenen

- Verzoeken om openbaarheid van documenten die nu onder de Wob vallen, komen bij verkorte overbrenging eerder onder de Archiefwet te vallen met als gevolg dat besluitvorming niet meer per document maar per collectie plaatsvindt. Dit komt netto neer om minder openbaarheid
- Door de verkorte overbrenging worden documenten eerder vernietigd wat de openbaarheid verkleint.

OPLOSSING VOOR BEIDE PROBLEMEN:

Niet verkort overbrengen; en als dat dan toch moet dan moet bepaald worden dat documenten totdat ze de leeftijd van 20 jaar bereiken:

- o Niet vernietigd worden
- o Voor toegangsverzoeken behandeld worden alsof ze onverkort onder de Wob vallen

BIJKOMEND

De AVG vormt geen beletsel hiervoor. Dat wat de AVG beoogd kan ondergebracht worden in een weigergrond.

BOVEN DE ARCHIEFWET STAAT HET EVRM

De archiefwet is strijdig met de bepalingen van het EVRM inzake toegang, het recht op follow the money, openbaarheid, fact finding en vooral strijdig met het noodzakelijkheidsvereiste.

Vanuit het recht valt niet te verdedigen dat de openbaarheid vooral door de verkorte overbrengen en de daarmee gepaard gaande beoordeling van toegangsverzoeken niet meer per document maar per collectie zo beknot wordt.

SAILLANT

Bepaald saillant is dat het uithollen van de Wob, want dat is een hoofdkenmerk van de nieuwe Archiefwet, niet in kringen van gebruikers van de Wob toegelicht is.

3- Archiefwet, een wet zonder instrumentarium, a lame duck

- De oude term archiefzorgdrager is vervangen door verantwoordelijk overheidsorgaan.
- De oude term GGTS gaat uitgebreid worden met de verplichting om maatregelen te nemen.

Dat is beide prima maar gaat natuurlijk alleen dan betekenis hebben als niet alleen in de uitvoering, maar ook in de wet instrumenten en ondergrenzen explicieter en operationeel hanteerbaarder vastliggen. Dat is nu onvoldoende. Zo is bijvoorbeeld niet of onvoldoende geregeld wie de vormer is; dat bestanden op gezette tijden overgezet worden naar centrale DMS systemen; dat bestanden op al dan niet privé platforms, zoals sms, email, WhatsApp-berichten en zo meer ook overgezet worden op centrale DMS systemen [en met welke uitfiltering van volslagen privé berichten

- Dat een bestuursorgaan, dat een overleg pas van start kan gaan als het beschikt over een goed plan voor de archiefvorming en een fatsoenlijk DMS.
- Toezicht en handhaving zijn lege termen zonder toezicht- en handhavingsbevoegheden.

Resumé

Zorg dat de Archiefwet respect krijgt voor andere wetten en rechtsgebieden.

Verander de Archiefwet zo zodat er een Archiefinspectie met toezicht- en handhavingsbevoegdheden komt.

Met vriendelijke groet,

Roger Vleugels